

MEM-205 Περιγραφική Στατιστική
Τμήμα Μαθηματικών και Εφ. Μαθηματικών, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κώστας Σμαραγδάκης (kesmarag@gmail.com)

10-02-2020

Διάμεσος

Η διάμεσος ενός δείγματος είναι η τιμή που χωρίζει τις παρατηρήσεις έτσι ώστε τουλάχιστον το 50% αυτών να είναι μικρότερες ή ίσες και τουλάχιστον το 50% μεγαλύτερες ή ίσες από αυτήν.

Διάμεσος διατεταγμένων παρατηρήσεων

Έστω x_1, x_2, \dots, x_N διατεταγμένες παρατηρήσεις μιας μεταβλητής X τότε η διάμεσος δίνεται:

1. Εάν το N είναι περιττός αριθμός: $M = x_{(N+1)/2}$.
2. Εάν το N είναι άρτιος αριθμός: $M = \frac{1}{2} \left(x_{N/2} + x_{(N/2+1)} \right)$

Διάμεσος ομαδοποιημένων παρατηρήσεων

Έστω οι κλάσεις που ορίζονται από τα διαστήματα με ίσο πλάτος d :

$$[a_1, a_2), [a_2, a_3), \dots, [a_j, a_{j+1}), \dots, [a_K, a_{K+1}).$$

$N/2 = 0$ αριθμός των παρατηρήσεων που πρέπει να είναι μικρότερες από M .
Υπάρχει μοναδικός δείκτης j τέτοιος ώστε

$$F_{j-1} < N/2 \leq F_j.$$

Άρα το $M \in [a_j, a_{j+1})$. Υποθέτοντας ότι οι τιμές σε αυτό το διάστημα ακολουθούν ομοιόμορφη κατανομή έχουμε

$$M = a_j + d \frac{N/2 - F_{j-1}}{f_j}$$

Έστω $p \in (0, 1)$. Ορίζουμε το $100 * p$ -οστό ποσοστημόριο του δείγματος ως την τιμή P_p για την οποία τουλάχιστον $100 * p$ % των παρατηρήσεων είναι μικρότερες ή ίσες και τουλάχιστον $100 * (1 - p)$ % είναι μεγαλύτερες ή ίσες από αυτήν. Για $p = 0.5$ έχουμε τον ορισμό της διαμέσου, δηλαδή $P_{0.5} = M$.

100*ρ-οστό ποσοστημόριο διατεταγμένων παρατηρήσεων

Έστω x_1, x_2, \dots, x_N διατεταγμένες παρατηρήσεις μιας μεταβλητής X .

1. Εάν $p(N - 1) \in \mathbb{Z}$ τότε:

$$P_p = x_{p(N-1)+1}$$

2. Διαφορετικά $P_p \in [x_{[p(N-1)]+1}, x_{[p(N-1)]+2}]$:

$$P_p = x_{[p(N-1)]+1} + u(x_{[p(N-1)]+2} - x_{[p(N-1)]+1})$$

όπου u το δεκαδικό μέρος του $p(N - 1)$, δηλαδή $u = p(N - 1) - [p(N - 1)]$.

Στη 2η περίπτωση επιλέγουμε τιμή με γραμμική παρεμβολή.

Παράδειγμα

Να βρεθεί το 35-οστό ποσοστημόριο των διατεταγμένων παρατηρήσεων:
3, 4, 7, 10, 12, 17

$Q_1 \equiv P_{0.25}$ (Πρώτο Τεταρτημόριο)

$Q_2 \equiv M \equiv P_{0.5}$ (Δεύτερο Τεταρτημόριο ή Διάμεσος)

$Q_3 \equiv P_{0.75}$ (Τρίτο Τεταρτημόριο)

Τεταρτημόρια ομαδοποιημένων παρατηρήσεων

Έστω οι κλάσεις που ορίζονται από τα διαστήματα με ίσο πλάτος d :

$$[a_1, a_2), [a_2, a_3), \dots, [a_j, a_{j+1}), \dots, [a_K, a_{K+1}).$$

$qN/4 = 0$ αριθμός των παρατηρήσεων που πρέπει να είναι μικρότερες από Q_q .
Υπάρχει μοναδικός δείκτης j τέτοιος ώστε

$$F_{j-1} < qN/4 \leq F_j.$$

Άρα το $M \in [a_j, a_{j+1})$. Υποθέτοντας ότι οι τιμές σε αυτό το διάστημα ακολουθούν ομοιόμορφη κατανομή έχουμε

$$Q_q = a_j + d \frac{qN/4 - F_{j-1}}{f_j}, \quad q = 1, 2, 3$$

Παράδειγμα - Τεταρτημόρια ομαδοποιημένων παρατηρήσεων

	f	F
[0,1)	3	3
[1,2)	4	7
[2,3)	5	12
[3,4)	2	14
[4,5)	4	18
[5,6)	2	20
Total	20	

Η απόσταση μεταξύ του πρώτου και τρίτου τεταρτημορίου

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

Περιλαμβάνει το 50 % (κεντρικότερες) παρατηρήσεις του δείγματος

- ▶ Ως ακραία παρατήρηση χαρακτηρίζεται εκείνη που διαφέρει σημαντικά από τις περισσότερες παρατηρήσεις.
- ▶ Μια ακραία παρατήρηση μπορεί να οφείλεται σε μεταβολές των συνθηκών μέτρησης ή μπορεί να υποδηλώνει κάποιο πειραματικό σφάλμα.

Κριτήριο $1.5 * IQR$ για αναγνώριση Ακραίων τιμών

Το κριτήριο αναγνωρίζει ως ακραίες τις παρατηρήσεις οι οποίες είναι μικρότερες από $Q_1 - 1.5 * IQR$ ή μεγαλύτερες από $Q_3 + 1.5 * IQR$.

Παράδειγμα - Μετρώντας τη ταχύτητα του φωτός

Χρόνος ταξιδιού:

$$24.8 + 0.001 * x \text{ nanoseconds.}$$

Απόσταση: $\approx 7444 \text{ m}$

Μετρήσεις του x :

28	26	33	24	34	-44	27	16	40	-2	29
22	24	21	25	30	23	29	31	19	24	20
36	32	36	28	25	21	28	29	37	25	28
26	30	32	36	26	30	22	36	23	27	27
28	27	31	27	26	33	26	32	32	24	39
28	24	25	32	25	29	27	28	29	16	23

Παράδειγμα - Μετρώντας τη ταχύτητα του φωτός

Χρόνος ταξιδιού:

$$24.8 + 0.001 * x \text{ nanoseconds.}$$

Απόσταση: $\approx 7444 \text{ m}$

Διατεταγμένες μετρήσεις του x :

-44	-2	16	16	19	20	21	21	22	22	23
23	23	24	24	24	24	24	25	25	25	25
25	26	26	26	26	26	27	27	27	27	27
27	28	28	28	28	28	28	28	29	29	29
29	29	30	30	30	31	31	32	32	32	32
32	33	33	34	36	36	36	36	37	39	40

Παράδειγμα

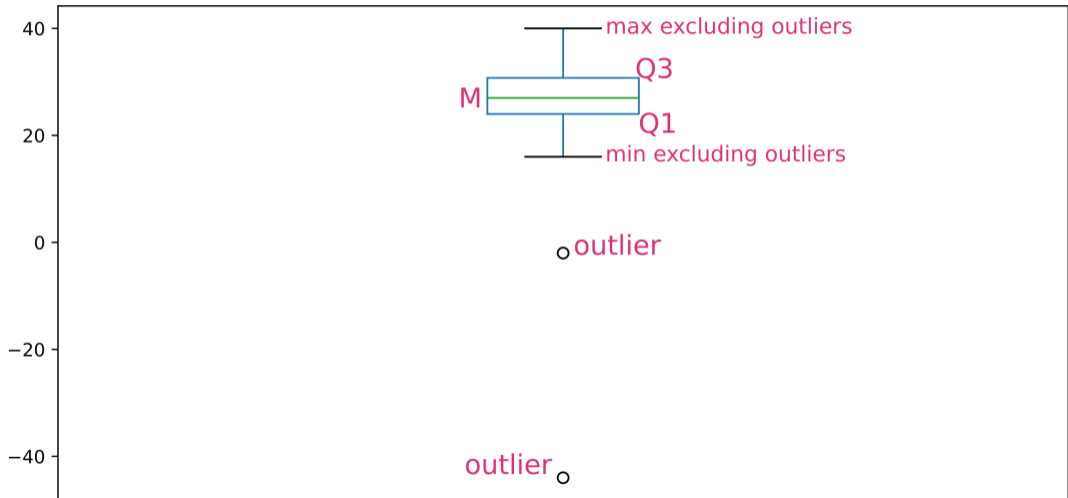
-44	-2	16	16	19	20	21	21	22	22	23
23	23	24	24	24	24	24	25	25	25	25
25	26	26	26	26	26	27	27	27	27	27
27	28	28	28	28	28	28	28	29	29	29
29	29	30	30	30	31	31	32	32	32	32
32	33	33	34	36	36	36	36	37	39	40

- ▶ Μέση τιμή $\bar{X} = 26.21$
- ▶ Διάμεσος $M = 27.0$
- ▶ Πρώτο τεταρτημόριο $Q_1 = 24.0$, Τρίτο τεταρτημόριο $Q_3 = 30.75$
- ▶ Ενδοτεταρτημορικό εύρος $IQR = Q_3 - Q_1 = 30.75 - 24.0 = 6.75$
- ▶ $(Q_1 - 1.5 * IQR, Q_3 + 1.5 * IQR) = (13.875, 40.875)$
- ▶ Ακραίες τιμές κατά $1.5 * IQR$: -44 και -2

- ▶ Προσέγγιστική τιμή της ταχύτητας του φωτός σήμερα: 299792 km/s
- ▶ Προσέγγιση με τη μέση τιμή των παρατηρήσεων: 299844 km/s
- ▶ Προσέγγιση με τη διάμεσο των παρατηρήσεων: 299835 km/s
- ▶ Προσέγγιση με τη μέση τιμή εκτός των ακραίων παρατηρήσεων: 299809 km/s

Γράφημα Box-and-Whisker

- Για το παράδειγμα υπολογισμού της ταχυτητας του φωτός.

Άσκηση

Κατασκευάστε το γράφημα box-and-whisker για τις διατεταγμένες παρατηρήσεις:

-13, -4, 0, 1, 3, 5, 6, 15

Έστω παρατηρήσεις μιας μεταβλητής X . Ο γεωμετρικός μέσος G ορίζεται ως:

$$G = (x_1 \cdot x_2 \cdot \dots \cdot x_N)^{1/N}$$

Χρησιμοποιείται κυρίως σε οικονομικά και επιχειρηματικά προβλήματα για την μελέτη των ρυθμών μεταβολής οικονομικών μεγεθών με το χρόνο.

Τις περισσότερες φορές είναι ευκολότερο να υπολογίσουμε τον λογάριθμο του G .

$$\log G = \frac{1}{N} \sum_{n=1}^N \log x_n$$

Παράδειγμα

Να βρεθεί ο γεωμετρικός μέσος των παρατηρήσεων:

14, 5, 10, 20, 1

$$\log G = \frac{1}{5} \left(\log(14) + \log(5) + \log(10) + \log(20) + \log(1) \right) = \frac{4.146128}{5} = 0.829226$$

$$G = 10^{0.829226} = 6.748785$$

Έστω x_0 ένα αρχικό κεφάλαιο και x_j , $j = 1, \dots, N$ το κεφάλαιο μετά από j έτη. Έστω επίσης ότι κάθε έτος έχουμε διαφορετικό επιτόκιο r_j εκφρασμένο ως δεκαδικό αριθμό.

► Μετά το N -οστό έτος θα έχουμε κεφάλαιο: $x_N = x_0 \prod_{n=1}^N (1 + r_n)$

Θέλουμε να βρούμε "μέσο επιτόκιο" r τέτοιο ώστε:

$$x_N = x_0(1 + r)^N$$

Έχουμε:

$$(1 + r) = \left((1 + r_1)(1 + r_2) \cdots (1 + r_N) \right)^{1/N}$$

Άρα

$$r = G - 1$$

όπου G ο γεωμετρικός μέσος των $\{(1 + r_n)\}_{n=1}^N$